

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KBO/2010/270

BETREFT: vragen van een terugbetaalbare waarborg

1 PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 31 maart 2010

1.2 Verzoeker

[X] voorzitter VZW VKSO

1.3 CZB

Op 31 maart 2010 ontvangt het secretariaat van de Commissie een e-mailbericht met de informatieve vraag.

Op 7 april wordt verzoeker per e-mail uitgenodigd voor de zitting van 26 april 2010.

Op 19 april laat verzoeker per e-mail weten dat hij op de zitting zal aanwezig zijn.

2 INHOUD van de VRAAG

De voorzitter van een schoolbestuur stelt volgende informatieve vraag aan de commissie. Het schoolbestuur overweegt om volgend schooljaar in één van zijn basisscholen 250 notebooks (mini laptops) voor alle kinderen van het lager onderwijs aan te schaffen. Deze aankoop kadert mee in de visie rond ict en gelijke kansen die in de scholen wordt gebruikt. De bedoeling is dat deze notebooks gratis ter beschikking worden gesteld aan de leerlingen. Ze blijven wel eigendom van de school en ze worden dagelijks door de leerlingen gebruikt en zullen ook dagelijks mee naar huis worden genomen om ze ook thuis te kunnen gebruiken. Ze zullen ook dagelijks thuis opgeladen moeten worden.

Om de leerlingen en de ouders wat meer te responsabiliseren bij het ter beschikking stellen van de notebook, denkt de school eraan om een 'waarborgbedrag' van 50 euro te vragen per leerling.

Dat bedrag zal eenmalig gevraagd worden en geldt voor de volledige duur van de lagere school. Het is echter geen echte waarborg vermits dat bedrag **in alle gevallen zal terugbetaald worden** wanneer de leerling de school verlaat, dus ook bij verlies of bij beschadiging van de notebook. Dus enkel bij de eerste aanschaf van de notebook wordt dat bedrag gevraagd om hetzelfde bedrag volledig terug te betalen wanneer de leerling de school verlaat.

De invoering zal gebeuren via overleg met de ouderraad en het zal tevens ingeschreven worden in de bijdrageregeling in het schoolreglement.

Ook over de betalingsmodaliteiten zal overlegd worden. Gedacht wordt aan de mogelijkheid tot een eenmalige of een gespreide betaling.

De vraag is of het vragen van zo een bedrag in overeenstemming is met de huidige onderwijsreglementering.

3 ZITTING COMMISSIE

3.1 Datum en uur: 26 april 2010 om 14 uur.

3.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

3.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, zoals gewijzigd, als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter;

Hilde Timmermans, Lieven Cloots, Etienne Becuwe en Jean Dujardin, leden.

3.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

De vraagsteller

3.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1 Regelgeving

* Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997.

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;

2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;

3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§2. Het maximumbedrag van de bijdrage in § 1, 1° en 2°, wordt als volgt bepaald:

- voor het kleuteronderwijs : 20 euro;
- voor het lager onderwijs : 60 euro.

Deze bedragen zijn van toepassing vanaf het schooljaar volgend op de goedkeuring van het decreet nieuwe financiering leerplichtonderwijs.

...

* Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.

* Omzendbrief BaO 2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.

4.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

4.3 Advies

4.3.1 Kostenbeheersing. Algemeen

Internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs voorzien dat er in het door de Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Verder kunnen geen bijdragen gevraagd worden voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Het principe van kosteloos onderwijs betekent niet dat aan de ouders geen geld gevraagd mag worden maar houdt wel in dat er geen inschrijvingsgeld gevraagd mag worden en dat ze niet moeten betalen voor datgene wat noodzakelijk is voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen of het bereiken van de eindtermen.

In aanvulling op het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen de scholen, met het oog op het optimaliseren van het onderwijsaanbod, voor leerlingen onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn voor de eindtermen, zowel binnen als buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Sommige van deze activiteiten kunnen zij voor de leerlingen verplichtend stellen. Voor deze bijkomende activiteiten geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het decreet basisonderwijs voert op dat punt geen kosteloosheid in, maar beoogt een kostenbeperking te realiseren. Het decreet stelt daarom maximumbedragen vast die de school kan vragen voor een aantal activiteiten die niet noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Daarnaast kunnen ook bijdragen worden gevraagd voor afzonderlijke dienstverlening (zoals maaltijden, middagtoezicht). Dergelijke bijdragen moeten in een correcte verhouding staan tot de werkelijke kostprijs van de verleende diensten. De ouders kunnen niet verplicht worden om van deze diensten gebruik te maken.

De onderwijsregelgeving bepaalt wel dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de participatieorganen (schoolraad, participatieraad) en dat er afwijkingen zijn voor minder gegoede ouders. De vergelijking tussen gemaakte kosten en gevraagde bijdrage dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

4.3.2 Het vragen van een terugbetaalbare waarborg

De vraagsteller stelt dat het schoolbestuur vanaf volgend schooljaar aan alle leerlingen van één van haar basisscholen een notebook ter beschikking zou willen stellen. Deze zou in de klas gebruikt worden en de leerlingen zouden die elke dag naar huis meenemen en die verder thuis gebruiken. Om de leerlingen en ouders te responsabiliseren zou er eenmalig een waarborg van 50 euro (of minder) gevraagd worden die in alle gevallen terugbetaald zal worden.

De Commissie verwijst naar het advies in dossier CZB/V/KBO/2007/176 waarin ze stelde dat een waarborg een afzonderlijk bedrag is dat integraal teruggegeven wordt, indien de eraan verbonden verplichtingen zijn nagekomen en dat aan een waarborg in zijn juridische betekenis er geen prijs of vergoeding voor geleverde goederen of diensten beantwoordt.

In de voorgelegde casus is het terugkrijgen van het betaalde bedrag niet gekoppeld aan de verplichting om de in bruikleen ontvangen notebook in goede staat terug te geven. Het bedrag wordt in elk geval terugbetaald en is enkel gericht op bewustmaking van de waarde van het leermiddel dat aan de kinderen wordt meegegeven. De Commissie ziet niet in op welke juridische grond deze lovenswaardige en begrijpelijke opvoedkundige doelstelling de vorm zou kunnen aannemen van het verplicht betalen van een geldsom.

Het bezwaar tegen het vragen van een ‘bewustmakingspremie’ weegt des te zwaarder nu de notebook, naar de Commissie meent te moeten besluiten, aangewend wordt in het kader van het nastreven van de ontwikkelingsdoelen en het bereiken van de eindtermen. Voor materialen die gebruikt worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven mag geen bijdrage en dus ook geen waarborg gevraagd worden. Voor het vragen van een verplicht bedrag bij de aanvang van de loopbaan in de lagere school ziet de Commissie zoals gezegd geen juridische grond. De Commissie ziet ook niet hoe deze praktijk zou te verzoenen zijn met de algemene doelstelling van de decreetbepalingen tot kostenbeperking in het lager onderwijs, waarin maximumbedragen worden vastgesteld die van de ouders kunnen worden gevraagd.

Voor activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen, kan van de ouders een bijdrage gevraagd worden, voor het lager onderwijs beperkt tot 60 euro per jaar. De Commissie acht het niet aannemelijk dat van de notebook enkel gebruik zou worden gemaakt voor dergelijke activiteiten. Zij is hoe dan ook van oordeel dat het vragen van een ‘waarborg’ van 50 euro die bovenop de maximumfactuur komt, ook al wordt dat bedrag tijdens het lager onderwijs maar één keer gevraagd, ingaat tegen de bedoeling die de decreetgever met de maximumfactuur beoogde, zijnde het beperken van de kosten voor het basisonderwijs.

4.3.3 De Commissie komt tot volgend advies

Voor materialen die gebruikt worden om de eindtermen te realiseren of ontwikkelingsdoelen na te streven mag geen bijdrage en dus ook geen waarborg gevraagd worden.

Voor activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen kan van de ouders een bijdrage gevraagd worden.

Deze is voor het lager onderwijs beperkt tot 60 euro per jaar. Het vragen van waarborg boven de maximumfactuur, ook al is dit eenmalig, gaat in tegen de bedoeling die de decreetgever met de maximumfactuur beoogde.

Brussel, 26 april 2010

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter